

ՌԱԶՄԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

9-րդ դասարան
Ճարթարական 1 ժամ

Դասագիրք՝ Ռազմագիտություն 9

Յեղ.՝ Վ.Օհանյան, Ս.Մարգարյան.Վ.Առաքելյան, 2015 թ.

Ուսուցիչ՝ Գեղամ Լալայան Ա.Ճահինյանի անվ. Ֆիզմաթ դպրոց

Դաս	Էջ	Ռազմարվեստի պատմություն	
Նպատակը		<p>Իմանա՛լ, հին և միջին դարերի նշանավոր զորավարականներին: Սովորեցնե՛լ, բանակի խնդիրները պատմության ընթացքում, զորքերի թվաքանակը և սպառազինությունը, սովորեցնել հայկական ռազմական ուժի դերն օտարերկրյա պետություններում:</p> <p>Սովորեցնե՛լ, հաղթական ճակատամարտի տարեթվերը, դրանց դերը հայ պետականության և անկախության պահպանման մեջ, ճակատամարտերի ժամանակ զորքերի գործողությունները: /մարտավարությունը/:</p> <p>Սովորեցնե՛լ, 1918-1920 թթ.հայկական բանակի ստեղծման նախադրյալները՝ աղբյուրները, ծանոթացնել հայկական բանակի խնդիրներին:</p> <p>Սովորեցնե՛լ, ռազմական նշանավոր դեմքերի ներդրումը բանակի կայացման և մարտական պատրաստության բարձրացման գործում:</p> <p>Ծանոթացնել ռազմական պարտություններից խուսափելու հիմնական պայմաններին:</p>	
Վերջնարդյունք		<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենալ հին, միջին, նոր դարաշրջաններում հայկական բանակի հաղթական ճակատամարտերը, /Խոշաբ,Արածանի, Ձիրավի, Ավարայրի, Յալիծորի Բաշ Ապարանի, Ղարաքիլիսայի: Ռազմական պարտությունների պատճառները: 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենալ հաղթական ճակատամարտերի տարեթվերը: Խնդիրները ընթացքը, զորքերի թվաքանակը: • Իմանալ ՅՅ 1918-20թթ/ բանակի ստեղծման նախադրյալները: • Գիտենալ ճակատամարտերի ռազմավարական նշանակությունը: • Գիտակցել հայ զինվորների դերը բանակի ստեղծման գործում: 	
3-4	4-17	Յայկական բանակը հին և միջին դդ: Յաղթական ճակատամարտեր	

5	18-20	Հայկական ռազմական կազմավորումները 17-18դդ. Արցախում և Սյունիքում	
6-7	20-27	ՀՀ բանակը 1918-1920թթ.	
Դաս	Էջ	ՀՀ ՁՈՒ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ	
Նպատակը	<p>Գիտելիքներ տա՛լ, զինվորական երդման կարևորության մասին, բացատրել դրա ընդունման կարգը, զինվորական կարգապահության էության, նրա նշանակության մասին: Բացատրե՛լ, զինվորներին և ծառայողներին տրվող կարգապահական տուժերի և խրախուսանքների մասին և բացատրել դրանց դաստիարակչական նշանակությունը: Ծանոթացնե՛լ, վաշտի զինծառայողների տեղավորման համար անհրաժեշտ շինությունների, սենյակների կահավորման մասին: Օրվա կարգացուցակի տարրերը, դրանց դերը կարգապահության ամրապնդման գործում</p>		
Վերջնարդյունք	<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ զինվորական երդումը, բովանդակությունը, ընդունման կարգը: Չինվորական կարգապահություն և խրախուսանքներ և կարգապահական տուժեր: Օրվա կարգացուցակը: Չինմասի զինծառայողների տեղավորում: • Գիտենա՛լ պատասխանատվությունը երդումը խախտելու դեպքում: խրախուսանքներ և կարգապահական տուժեր տալու կարգը: Օրվա կարգացուցակի հիմնական տարրերը: • Կարողանա՛լ բարձր հիմքերի վրա պահել զինվորական կարգապահությունը զինվորական ծառայության ժամանակ: 		
8	29-31	Չինվորական երդում տալու կարգը	
9	31-34	Չինվորական կարգապահության էությունը: խրախուսանքներ, կարգապահական տուժեր	
10	35-37	Չինվորական պատասխանատվության տեսակները: Պատասխանատվություն հրամանը չկատարելու և զորամասը ինքնակամ լքելու դեպքում;	
Դաս	Էջ	Մարտավարության հիմունքներ	
Նպատակը	<p>Սովորողներին ծանոթացնե՛լ, հարակից երկրների ՁՈՒ, նրանց ռազմական շինարարության ուղղվածությանը: Ծանոթացնե՛լ, հակառակորդի տանկերի և գրահամեքենաների դեմ կռվելու եղանակներին, իմանալ դրանց խոցելի և թույլ տեղերը: Բացատրե՛լ, տանկերի, ՁՓ և ՀՄՄ</p>		

	դեմպայքարելու հնարավորության մասին: Իմանան խոցող միջոցների
--	---

		բնութագրերը:
Վերջնարդյունք ը		<ul style="list-style-type: none"> • Գաղափար ունենա հարակից երկրների ՁՈՒ կառուցվածքի և սպառազինության մասին: • Գիտենալ տանկերի, հետևակի մարտական մեքենաների /ՅՄՄ/ զրահապատ փոխադրիչների /ՉՓ/ մարտական բնութագիրը և խոցելիտեղորը: • Պատկերացում ունենա ՄՋ-ի տանկերի և զրահամեքենաների դեմ պայքարելու հնարավորությունների մասին: • Գիտենա՛լ հակատանկային միջոցների մարտական բնութագիրը և զրահատեխնիկայի դեմ պայքարի հնարքները: • Գիտենա՛լ ՄՋ հնարավորությունները տանկերի ՅՄՄ–ի, ՉՓ-ի դեմ պայքարելիս:
11	38-41	Հարակից երկրների ՁՈՒ կառուցվածքը և սպառազինությունը
12-13	41-43	Պայքար հակառակորդի տանկերի և զրահամեքենաների դեմ
14-15	43-46	ՄՋ սպառազինությունը և հնարավորությունը տանկերի և ՉՓ դեմ պայքարելիս
Դաս	Էջ	Կրակային պատրաստություն
Նպատակը		<p>Ճանոթացնե՛լ հրաձգության ավտոմատ և մենահատ կրակի առազնահատկություններին:</p> <p>Բացատրե՛լ ինքնաձիգի մասերի և մեխանիզմի աշխատանքը: Սովորողներին գաղափար տա՛լ նշանառման տարրերի մասին, կատարել ճիշտ նշանառություն, սովորել փոքր տրամաչափի հրացանից կրակ վարելու հմտությունը:</p>
Վերջնարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Գաղափար ունենա՛ ավտոմատ և մենահատ կրակի մասին: Գիտենա՛լ նշանառման տարրերը: ՈՒնենալ փոքր տրամաչափի հրացանից կրակելու փորձ: • Գիտենալ ինքնաձիգի մասերին մեխանիզմի աշխատանքը հրաձգության ժամանակ: • Կարողանա՛լ նշանոցի և նշանառման կետի ճիշտ ընտրություն կատարել: • Գաղափար ունենա՛ ավտոմատ և մենահատ կրակի մասին: <p>Գիտենա՛լ նշանառման տարրերը: ՈՒնենալ փոքր տրամաչափի հրացանից կրակելու փորձ:</p>

16	47-51	ԱԿ հիմնական մասերն ու մեխանիզմները, դերն ու նշանակությունը	
17	47-51	Ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդելն ու հավաելը,	
18	51-52	Ավտոմատի մենհատ հրաձգություն	
19	53-54	Ավտոմատի մաքրում յուղում և պահպանում	
20	54-57	Նշանառության տարրերը և մարզումը	

Դաս	Էջ	Բաժին 1. Շարային պատրաստություն	
------------	-----------	--	--

Նպատակը	Սովորեցնել ՝ ճշտորեն կատարել դարձումներ շարժման ժամանակ: Շարքից դուրս գալ և շարք վերադառնալ: Չինվորական ողջուն տեղում և շարժման ժամանակ:		
Վերջնարդյունք	<ul style="list-style-type: none"> • Կարողանալ՝ կատարել շարային քայլով շարժում՝ դարձումներ տեղում և շարժման ժամանակ շարքից դուրս գալ և շարք վերադառնալ, զինվորական ողջուն տեղում և շարժման ժամանակ: • Կարողանալ՝ վարժաձևերի կատարման ժամանակ հրամաններ ճիշտ արձակել: Կարողանալ ՝ հրամաններ արձակել կանոնադրական պահանջների և համապատասխան		
21	58-59	Դարձումներ շարժման ժամանակ	
22	59-60	Շարքից դուրս գալ, շարք վերադառնալ	
23	60-62	Չինվորական ողջունի կատարումն առանց զենքի	
Դաս	Էջ	Ռազմական տեղագրություն	
Նպատակը	Սովորողներին գիտելիքներ տալ ՝ մագնիսական ազիմուտի վերաբերյալ: Որոշել ազիմուտով շարժվելու կարգը: Ճանութացնել կողմնացույցի կառուցվածքին և նրանից օգտվելու կարգին: Ճանութացնել ՝ տեղագրական քարտեզների վրա ռելեֆի պատկերումը և սովորեցնել ՝ կարդալ այն օգտվելով պայմանական նշաններից:		

Վերջնարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ազիմուտ, մագնիսական ազիմուտ հասկացությունները, դրանց որոշման եղանակները տեղագրական քարտեզով և կողմնացույցով: Տեղագրական քարտեզների պայմանական նշաններ: • Պատկերացում ունենա՛լ տեղագրական քարտեզների վրա ռելեֆի պատկերման մասին: Կարողանա՛լ կարդալ տեղագրական քարտեզ:
24	63-69	Մագնիսական ազիմուտ: Ազիմուտով շարժվելը: Տեղագրական քարտեզ և պայմանական նշանները
Դաս	Էջ	Միջազգային մարդասիրություն
		Ծանոթացնե՛լ , վիրավորների, հիվանդների, բուժ անձնակազմի, և հոգևորականների անձեռնամխելիությանը և իրավունքներին, նրանց հետ վարվելու կարգը, իրավական դաշտը ժնկյանկոն -Կովենցիային:
		<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ վիրավորների, հիվանդների, բուժ անձնակազմի, և հոգևորականների անձեռնամխելիությանը և իրավունքները: • Նրանց հետ վարվելու կարգը: Ի՞նչ է արգելվում նրանց հանդեպ կատարել: • Գիտենա՛լ վարվելու կանոնների իրավական դաշտը, ժնկյան-Կոնվենցիան
25	70-74	Ջիվանդների և վիրավորների կարգավիճակը, պաշտպանությունը

Դաս	Էջ	Անվտանգ գործունեություն
Նպատակը		Սովորողներին ծանոթացնե՛լ մարդկանց գործողությունների հետևանքով առաջացած վթարներին նրանց հետևանքներին, վթարների կանխարգելման միջոցառումներին: Ծանոթացնե՛լ ՎՆՈԲՆ-ին և ՎՌՆ արտանետումների հետևանքներին, դրանցից պաշտպանվելու միջոցները: Վթարների կենսաապահովման կոմունալ համակարգի, շենքերի կառուցվածքի համակարգի փլուզման և հիդրոդինամիկական վթարներ:

Վերջնարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Տեխնաձին արտակարգ իրավիճակներ: Հրդեհներ, պայթյուններ, վթարներ ուժեղ ներգործող թՆ, ՌՆԱ: • Վթարների կենսաապահովման կոմունալ համակարգում: Ճենքերի կառուցվածքի հանկարծակի փլուզում: • Հիդրոդինամիկական վթարներ: • Գիտենա՛լ տվյալ իրավիճակներում վարքիկանոնները և ստացած վնասվածքների ժամանակ Առաջին օգնությունը: Տեխնաձին վթարների կանխարգելման միջոցառումները: • Գիտենա՛լ ԱԻ և դրանց խախտման հնարավոր հետևանքները:
26	75-77	Տեխնաձին ԱԻ
27	78-80	ՎՈՒՆԹՆ արտանետումով
28-29		ՎՈՒՆ արտանետումով
Դաս	Էջ	ԱՕ
Նպատակը		<p>Իմանա՛լ, գիտակցական մակարդակները, գիտակցության խանգարումների նշանները և պատճառները: Շնչուղիների մասնակի և լրիվ խցանման նշանները</p> <p>Իմանա՛լ, կրծքահեղձ ու նոպայի, սրտամկանի ինֆարկտի, սրտային անբա վարարության նախանշանները, սիրտ-անոթային հիվանդությունների զարգացմանը նպաստող գործոնները, ճանաչել սրտի կանգը և աշխատանքը:</p> <p>Ընդունե՛լ համապատասխան որոշում՝ ԱՕ ցուցաբերել տուժածին:</p>
Վերջնարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Իմանալ՝ գիտակցության մակարդակները: ճանաչել գիտակցության մակարդակի խանգարումների նշանները, իմանալ ԱՕ քայլերը: • Իմանալ անգիտակից տուժածին կողքի ապահովության դիրքի բերելու ձևերը:°/ԿԱԴ/ • Իմանալ դժվարացած շնչառության նշանները և պատճառները: • Իմանալ ԱՕ քայլերը: • Իմանալ խցանված շնչուղիներով տուժածին ցուցաբերվող ԱՕ քայլերը: • Իմանալ կրծքահեղձ ու նոպայի, սրտամկանի ինֆարկտի, սրտային անբավա ռարության ընդհանուր նշանները: • ճանաչել սրտանոթային հիվանդու թյունների նախանշանները, ցուցաբերել ԱՕ: • Կարողանա՛լ համեմատել գիտակցության մակարդակները,

		<p>անգիտակից տուժածին բերելԿԱԴ-ի:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Շնդունել համապատասխան որոշում, երբ անհրաժեշտ է ԱՕ ցուցաբերել սրտի աշխատանքի խանգարումների և սրտի կանգի դեպքում • Շնդունել համապատասխան որոշում, երբ անհրաժեշտ է ԱԲՕ ցուցաբերելու անգիտակից վիճակում գտնվող կամ գիտակցության խանգարումներ ունեցող տուժածին: • Կարողանա՛լ ճանաչել դժվարացված շնչառության նշանները: • Կարողանա՛լ կատարել արհեստական շնչառություն: • Կարողանա՛լ ցուցաբերել ԱՕ խցանված շնչուղիներով տուժածին: 	
30	87-90	Կենսական կարևոր օրգանների գործունեության խանգարումներ	
31	91-92	Շնչառության խանգարումներ	
32	93-97	Վերին շնչուղիների խցանումը օտար մարմիններով	
33	98-101	Սրտինգործունեության և շնչառության սուր խանգարումներ: Սահմանային վիճակներ	
34		Ամփոփում	